

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
(актуальна практика)

Рішення, внесені до ЄДРСР,
за липень 2024 року

ЗМІСТ

	Перелік уживаних скорочень	4
I.	СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ	5
1.	Оподаткування	5
1.1	Правові позиції судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів	5
1.1.1.	Про ліцензування виробництва пального	5
1.2.	Правові позиції колегій суддів Касаційного адміністративного суду	6
1.2.1.	Про відмову в реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування з огляду на ненадання платником первинних документів	7
1.2.2.	Про визначення відповідності умов контрольованих операцій принципу «витягнутої руки»	8
1.2.3.	Про обов'язок реєстрації акцизного складу	10
1.3.	Митна справа	11
1.3.1.	Про коригування митної вартості товарів	12
1.3.2.	Про застосування преференційного режиму для товару, який походить з Європейського Союзу	13
1.4.	Валютне регулювання і валютний контроль	14
1.4.1.	Правові позиції колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів	14
1.4.1.1.	Про нарахування пені за порушення строків розрахунків в іноземній валюті	14
1.4.2.	Правові позиції колегій суддів Касаційного адміністративного суду	16
1.4.2.1.	Про застосування індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності як спеціальної санкції за порушення валютного законодавства	16
II.	СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ	17
2.1.	Про відсутність підстав для застосування Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг до укладення між постачальником послуг та споживачем нового договору про надання комунальних послуг	18

2.2.	Про застосування фінансової санкції за ухилення від укладення охоронного договору на об'єкт нерухомості, який після застосування такої санкції втратив статус об'єкта культурної спадщини	20
2.3.	Про відсутність у власника або користувача земельної ділянки обов'язку змінювати її цільове призначення в разі зміни функціонального призначення території	22
2.4.	Про порядок виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) військовослужбовця Збройних Сил України в період дії воєнного стану, призначеної до 31 січня 2023 року	24
III.	СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН	26
3.1.	Про повноваження керівника державної служби, які можуть бути делеговані	26
3.2.	Про правопорушення в галузі цивільної авіації	29
3.3.	Про забезпечення виборців з порушенням здоров'я розумним пристосуванням для реалізації їхніх виборчих прав	30
3.4.	Про відповідальність перевізника за неналежну експлуатацію тахографів і транспортних засобів та недотримання вимог перевезень вантажів	32
3.5.	Про рекомендаційний характер рішення зборів (конференції) місцевої організації політичної партії щодо відкликання депутата місцевої ради за народною ініціативою	34
IV.	ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ	36
4.1.	Про наявність у представництва нерезидента, яке не має статусу юридичної особи, адміністративної процесуальної правосуб'єктності	36
4.2.	Про строк звернення до суду Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів і її територіальних органів у спорах про стягнення штрафів у сфері законодавства про рекламу	37
4.3.	Про обов'язок суду зупинити провадження в разі перебування сторони у складі Збройних Сил України	38

Перелік уживаних скорочень

АТ	Акціонерне товариство
ДПС України	Державна податкова служба України
ДП	Державне підприємство
ЄС	Європейський Союз
ПП	Приватне підприємство
ТОВ	Товариство з обмеженою відповідальністю
ПК України	Податковий кодекс України

I. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ

1. Оподаткування

1.1. Правові позиції судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів

1.1.1. Про ліцензування виробництва пального

Норми Податкового кодексу України та Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» не вимагають отримання ліцензії на змішування компонентів пального, оскільки така діяльність не відповідає визначенню виробництва пального, що пов'язане з переробленням нафти, газового конденсату чи природного газу

25 липня 2024 року Верховний Суд у складі судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Головного управління ДПС у Львівській області на рішення Львівського окружного адміністративного суду від 16 травня 2022 року та постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 24 січня 2023 року у справі № 380/20490/21 за позовом ПП «Нафтотермінал» до Головного управління ДПС у Львівській області про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

У межах господарської діяльності підприємство отримувало на зберігання паливо в готовому вигляді від постачальників, що підтверджується відповідними документами з підтвердження якості пального. Позивач змішував автомобільний бензин А-95-Євро-Е5 (код УКТ ЗЕД 2710124512) та присадки BASF Keropur 3786 (код УКТ ЗЕД 3811900000), унаслідок чого було отримано паливо під торговельною маркою «PULLS».

За результатом фактичної перевірки податковий орган виявив порушення вимог статті 2 Закону України від 19 грудня 1995 року № 481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, пального» та підпункту 230.1.3 пункту 230.1 статті 230 ПК України, оскільки платник здійснював виробництво пального без відповідної ліцензії та не подав своєчасно електронні документи про обіг пального. На думку контрольного органу, змішування автомобільного бензину з присадкою є виробництвом нового пального, що потребує ліцензії.

Платник уважав, що змішування суттєво не змінює характеристик пального і не підпадає під визначення виробництва згідно із Законом України «Про державне

регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, пального». Платник указав, що отримував паливо в готовому вигляді з усіма необхідними документами і здійснював змішування лише для покращення якості пального.

Львівський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Восьмого апеляційного адміністративного суду, визнав протиправним і скасував податкове повідомлення-рішення про застосування до платника штрафної санкції за порушення вимог закону щодо ліцензування виробництва пального. Суди виходили з того, що діяльність зі змішування автомобільного бензину з присадками не підпадає під ліцензійну діяльність з виробництва пального в розумінні Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального», оскільки в процесі такого змішування немає повного технологічного циклу виробництва, що полягає в переробленні сировини в продукцію, готову до споживання.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

До спірних правовідносин в частині визначення, яка діяльність є виробництвом пального, підлягають спеціальні норми Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального», який регулює виробництво та обіг пального. Норми ПК України та Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» чітко визначають необхідність ліцензії для виробництва пального лише в разі перероблення нафти, газового конденсату чи природного газу.

Компаундування (змішування) товарних бензинів, дизпалива та присадок не створює новий продукт. Таке змішування не змінює октанове число, форму, властивості та склад пального, а отже, не утворюється новий продукт, якому має бути присвоєний код УКТ ЗЕД товару. Тому відсутній обов'язок отримувати спеціальні дозволи (ліцензію) у зв'язку з відсутністю ознак в діяльності платника щодо виробництва пального шляхом перероблення нафти, газового конденсату, природного газу та їх суміші.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 25 липня 2024 року у справі № 380/20490/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120728522>.

1.2. Правові позиції колегій суддів Касаційного адміністративного суду

1.2.1. Про відмову в реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування з огляду на ненадання платником первинних документів

Перелік документів, необхідних для ухвалення рішення про реєстрацію накладної / розрахунку коригування, містить первинні документи щодо постачання / придбання товарів / послуг, розрахункові документи та/або банківські виписки з особових рахунків. Платник має право надати відповідні первинні документи для підтвердження податкових зобов'язань та коригувань. Ненадання платником таких документів є підставою для відмови в реєстрації накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних

02 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ТОВ «Пирятинський делікатес» на рішення Полтавського окружного адміністративного суду від 29 листопада 2023 року та постанову Другого апеляційного адміністративного суду від 02 квітня 2024 року у справі № 440/5004/23 за позовом ТОВ «Пирятинський делікатес» до Державної податкової служби України, Північного міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків про визнання протиправним і скасування рішення, зобов'язання вчинити дії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Платник подав до податкового органу розрахунок коригування кількісних і вартісних показників до накладної для проведення реєстрації. Указаний розрахунок був доставлений до податкового органу та прийнятий, але відповідно до пункту 201.16 статті 201 ПК України реєстрацію було зупинено з тих підстав, що платник відповідає пункту 8 Критеріїв ризиковості платника податків. Платнику було запропоновано надати пояснення та/або копії підтверджувальних документів щодо інформації, зазначеної в розрахунку коригування, для розгляду питання ухвалення рішення про реєстрацію або відмову в реєстрації розрахунку коригування. Водночас платник не надав необхідних первинних документів, що призвело до відмови в реєстрації розрахунку коригування.

Полтавський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Другого апеляційного адміністративного суду, відмовив у задоволенні позову. Суди попередніх інстанцій встановили, що на підставі витягу з протоколу комісії податкового органу з питань зупинення реєстрації накладної / розрахунку коригування причиною відмови в реєстрації розрахунку коригування стало ненадання платником жодного первинного документа, який би підтверджував повернення товару, а також жодних розрахункових (платіжних) документів. Тому подані платником документи не можна вважати достатніми для підтвердження операції та для реєстрації розрахунку коригування, виписаному на контрагента.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Перелік документів, необхідних для ухвалення рішення про реєстрацію накладної / розрахунку коригування, включає первинні документи щодо постачання / придбання товарів / послуг, розрахункові документи та/або банківські виписки з особових рахунків. Ненадання платником таких документів є підставою для відмови в реєстрації накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Під час вирішення вимог про зобов'язання зареєструвати накладну (у разі скасування рішення комісії податкового органу про відмову в реєстрації накладної) предметом доказування мають бути встановленими обставини достатності документів для реєстрації. Неприйнятною є вказівка на накладну щодо повернення як доказу, який засвідчує факт повернення товару, з огляду на приписи частини другої статті 9 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», згідно з якими первинні документи можуть бути складені в паперовій або електронній формі та повинні мати такі обов'язкові реквізити: посади і прізвища (крім первинних документів, вимоги до яких встановлює Національний банк України) осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції. Відсутність на накладній зазначених обов'язкових реквізитів доводить її невідповідність вимогам частини другої статті 74 та частини першої статті 94 Кодексу адміністративного судочинства України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 липня 2024 року у справі № 440/5004/23 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120111895>.

1.2.2. Про визначення відповідності умов контрольованих операцій принципу «вितягнутої руки»

Умови контрольованих операцій мають відповідати принципу «вितягнутої руки», тобто не відрізнятися від умов, що застосовуються між непов'язаними особами в зіставних неконтрольованих операціях. Порівняння цін контрольованих операцій із цінами співставних неконтрольованих операцій проводиться на дату здійснення контрольованої операції або на найближчу до неї дату. Для підтвердження відповідності умов контрольованих операцій принципу «вितягнутої руки» необхідно використовувати не режим індивідуального ліцензування, а надійні джерела інформації про ціни, які відповідають вимогам Податкового кодексу України

09 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу АТ «Дніпроазот» на постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 16 березня 2023 року у справі № 160/3387/22 за позовом АТ «Дніпроазот» до Східного міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Контрольний орган провів перевірку щодо повноти нарахування та сплати податків під час здійснення контрольованих операцій і дійшов висновку про заниження платником зобов'язань за платежем «податок на прибуток» внаслідок порушення принципу «витягнутої руки» у зв'язку з невідповідністю частини використаних джерел інформації та вибіркового підхід до даних. Податковий орган уважав, що порівняння цін потрібно було проводити станом на дату здійснення контрольованої операції, а не на дату укладення договору. Платник стверджував, що визначення контрольним органом невідповідності умов контрольованих операцій принципу «витягнутої руки» було здійснено з порушеннями, а також що компанія використовувала належні джерела інформації для побудови діапазону цін.

Дніпропетровський окружний адміністративний суд задовольнив позов та скасував оскаржуване податкове повідомлення-рішення. Суд першої інстанції виходив з того, що податковий орган не довів, що використане джерело інформації забезпечує вищий рівень зіставності комерційних та фінансових умов, ніж ті, які використав платник. Тому контрольний орган не врахував важливі фактори, що визначають порівнянність цін, такі як момент (дата) підписання договорів, кількість товару, строки поставки та оплати, розподіл обов'язків сторін контракту, маркетингову політику та інші умови, що можуть впливати на ціну.

Другий апеляційний адміністративний суд відмовив у задоволенні позову. Апеляційний суд погодився з контрольним органом, що порівняння цін потрібно проводити станом на дату здійснення контрольованої операції або на найближчу до неї дату, а не на дату укладення договору. Суд апеляційної інстанції встановив, що контрольний орган належним чином врахував всі необхідні умови та фактори для порівняння цін і правильно врахував вартість доставки товару на різних умовах, побудувавши діапазон та медіану діапазону цін на найближчу до дня здійснення контрольованої операції дату.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржуване судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Умови контрольованих операцій мають відповідати принципу «витягнутої руки», тобто не відрізнятися від умов, що застосовуються між непов'язаними особами у співставних неконтрольованих операціях. Порівняння цін контрольованих операцій з цінами співставних неконтрольованих операцій проводиться на дату здійснення контрольованої операції або на найближчу до неї дату.

Для підтвердження відповідності умов контрольованих операцій принципу «витягнутої руки» необхідно використовувати не режим індивідуального ліцензування, а надійні джерела інформації про ціни, які відповідають вимогам Податкового кодексу України. Режим індивідуального ліцензування встановлює не ціноутворення у зовнішньоекономічних операціях, а заборони, обмеження або режими здійснення зовнішньоекономічних операцій з дозволу держави.

Платник має надати повну, достовірну та об'єктивну інформацію для підтвердження відповідності умов контрольованих операцій принципу «витягнутої

руки». Використання неповної, вибіркової або ненадійної інформації не може бути обґрунтуванням відповідності цін контрольованих операцій принципу «витагнутої руки».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 липня 2024 року у справі № 160/3387/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120350166>.

1.2.3. Про обов'язок реєстрації акцизного складу

Приміщення або територія, де пальне використовується лише для власних потреб у межах технологічного процесу, не є акцизним складом, якщо відповідні ємності є невіддільною частиною технологічного обладнання і не можуть бути використані як відокремлені резервуари для зберігання пального або його реалізації іншим споживачам

16 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Західного міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків на рішення Рівненського окружного адміністративного суду від 01 березня 2023 року та постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 19 жовтня 2023 року у справі № 460/52841/22 за позовом Приватного акціонерного товариства «Вераллія Україна» до Західного міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ураховуючи пояснення та технічну документацію платника, постачальники відвантажували пальне безпосередньо в резервуари дизельного пального, які є невіддільною частиною технологічного обладнання і які не можна використовувати як окремі ємності для зберігання пального (бо вони обладнані в такий спосіб, що після заповнення не дають можливості перекачування пального в інші ємності чи іншим споживачам). Згідно з даними актів списання придбане пальне було списано у зв'язку з використанням у виробничих цілях як дизельного палива для печей. Податковий орган не заперечував факт використання дизпалива як палива для печей.

Під час фактичної податкової перевірки було встановлено відсутність реєстрації акцизного складу в системі електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, а також здійснення операцій з реалізації пального без реєстрації платником акцизного податку. Під час проведення фактичної перевірки не було досліджено обставини технічних особливостей функціонування резервуарів дизельного палива, які є частиною технологічного обладнання печей та ліній з виробництва порожнистого скла. Податковий орган уважав, що платник, отримавши обсяги пального понад 1000 кубічних метрів у межах календарного року, мав зареєструвати акцизний склад відповідно до вимог Податкового кодексу України. Було також указано на порушення щодо здійснення операцій з реалізації пального без реєстрації платником акцизного податку.

Платник заперечував проти висновків податкового органу, стверджуючи, що використовував пальне лише для власних потреб. Були відсутні підстави для реєстрації акцизного складу, тому що резервуари, в яких зберігається пальне, не були відокремленими ємностями, а становили невіддільну частину технологічного обладнання.

У матеріалах справи відсутні докази, які б указували, що платник використовував отримане пальне не лише для потреб власного споживання і здійснював операції з реалізації та зберігання пального іншим особам. Не було надано жодних доказів, які підтверджують розраховану вартість із реалізації пального та факти здійснення операцій з реалізації пального.

Рівненський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Восьмого апеляційного адміністративного суду, задовольнив позов. Суди попередніх інстанцій встановили, що у платника були відсутні відокремлені ємності для навантаження-розвантаження та зберігання пального, а зазначені ємності є невіддільною частиною технологічного обладнання печей та ліній з виробництва порожнистого скла, які не можуть бути використані як відокремлені резервуари дизельного палива. Тому платник не підлягає обов'язковій реєстрації як платник акцизного податку, оскільки не порушив вимог підпункту 212.3.4 пункту 213.3 статті 213 Податкового кодексу України. Отже, застосування до платника штрафних санкцій було необґрунтованим.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Акцизним складом не є, зокрема, приміщення або територія, якщо пальне використовується лише для власних потреб і не здійснюються операції з його реалізації іншим особам; ємності для палива, які платник використовує як частину технологічного обладнання. Тому не є акцизним складом резервуари дизельного палива, які є частиною технологічного обладнання печей та ліній з виробництва порожнистого скла та не можуть бути технічно використані як відокремлені резервуари дизельного палива, на підставі приписів підпункту «г» підпункту 14.1.6 пункту 14.1 статті 14 ПК України.

Не є реалізацією пального операції з фізичної передачі (відпуску, відвантаження) пального на митній території України: у споживчій тарі ємністю до 5 літрів (включно), крім операцій з реалізації такого пального його виробниками; під час використання пального суб'єктами господарювання, які не є розпорядниками (пересувного) акцизного складу, що передано (відпущено, відвантажено) платником акцизного таким суб'єктам господарювання лише для потреб власного споживання чи промислового перероблення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 липня 2024 року у справі № 460/52841/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120465737>.

1.3. Митна справа

1.3.1. Про коригування митної вартості товарів

Митний орган зобов'язаний у строк, установлений Митним кодексом України, розглянути надані додаткові документи, ухвалити обґрунтоване рішення щодо митної вартості товару й після цього надіслати його платнику. Якщо таке рішення не буде надано вчасно, заявлену митну вартість товарів необхідно визнавати правильною, а рішення про коригування митної вартості товарів підлягає скасуванню

03 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Київської міської митниці ДФС на рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 23 серпня 2018 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 27 листопада 2018 року у справі № 826/3763/18 за позовом ТОВ «Про-Сток» до Київської міської митниці ДФС про визнання протиправним та скасування рішення.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Платник подав вантажну митну декларацію на імпортований товар (вироби з пластмаси). Контрольний орган скоригував митну вартість згідно з резервним методом та ухвалив рішення про коригування митної вартості товарів. Платник подав додаткову митну декларацію. Після сплати митних платежів товар було випущено у вільний обіг під гарантійні зобов'язання відповідно до положень Митного кодексу України. Згодом декларант звернувся до митниці із заявою про перегляд вартості та повернення коштів, додавши додаткові документи для підтвердження попередньо заявленої митної вартості. Митниця повідомила, що документи було розглянуто, а відповідь надіслано. У відповідь на адвокатський запит до «Укрпошти» щодо підтвердження факту пересилання листа митницею на адресу платника, було надано відповідь, що оператор поштового зв'язку не ідентифікує «прості» листи, а ідентифікація рекомендованих листів не є можлива без реквізитів.

Окружний адміністративний суд міста Києва рішенням, залишеним без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду, задовольнив позов. Суди попередніх інстанцій дійшли висновку, що митний орган порушив положення частини десятої статті 55 Митного кодексу України, оскільки не забезпечив обґрунтовану відповідь на заяву щодо митної вартості товарів. Суди визнали, що декларант правильно визначив митну вартість, оскільки митний орган не надав достатні докази для підтвердження своїх дій щодо надсилання відповіді платнику. Копія реєстру листів не є належним доказом, оскільки не містить необхідної інформації щодо декларанта та не засвідчена підписами або штампелями відділення поштового зв'язку.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Контрольний орган зобов'язаний у строк, установлений Митним кодексом України, розглянути надані додаткові документи, ухвалити обґрунтоване рішення щодо митної вартості товару, яке надіслати платнику.

Якщо таке рішення не буде надано вчасно, заявлену митну вартість товарів необхідно визнавати правильною. Митниця зобов'язана скасувати рішення про коригування митної вартості товарів, якщо в установлені законом строки не було надано обґрунтованої відповіді на заяву декларанта про визнання заявленої митної вартості товару.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 липня 2024 року у справі № 826/3763/18 можна знайти за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120211837>.

1.3.2. Про застосування преференційного режиму для товару, який походить з Європейського Союзу

Для визначення бази оподаткування та податкових зобов'язань контрольний орган може враховувати документально підтверджені відомості щодо країни походження товарів навіть після завершення митного оформлення. З метою отримання преференційного режиму згідно з Угодою про асоціацію з ЄС необхідно не тільки надати декларацію про походження товарів, але й підтвердити, що матеріали, використані у виробництві, також походять з Європейського Союзу

31 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Закарпатської митниці на рішення Закарпатського окружного адміністративного суду від 16 серпня 2022 року та постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 18 січня 2023 року у справі № 260/6407/21 за позовом фізичної особи-підприємця до Закарпатської митниці про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Контрольний орган за результатами перевірки встановив, що ввезений товар не мав належних документів для підтвердження його походження з країни, яка підпадає під дію «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Наведене призвело до зниження податку на додану вартість і мита на товари, які ввозять суб'єкти господарювання на митну територію України. Платник не погодився з такими висновками, оскільки вважав, що товари мали всі необхідні документи, які підтверджували їх походження; на момент митного оформлення не виникало спростовували європейське походження товарів.

Закарпатський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Восьмого апеляційного адміністративного суду, задовольнив позов. Суди попередніх інстанцій зазначили, що під час митного оформлення товарів було надано достатній обсяг документів, які підтверджують походження цих товарів з країн Європейського Союзу. Оскільки доказів недостовірності поданих документів не було

надано, то відповідні листи уповноважених органів Словацької Республіки не можуть бути єдиним і неспростовним доказом порушення митних правил саме платником. На переконання судів попередніх інстанцій, неможливим є коригування митних платежів після надання преференції та випуску товарів у вільний обіг.

Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу, скасувавши оскаржувані судові рішення та ухваливши нове, яким відмовив у задоволенні позову.

ОЦІНКА СУДУ

На підставі пункту 1 статті 2 розділу 2 Протоколу I до «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», зокрема, закріплено поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом. В цій Угоді також встановлено, що товари вважаються такими, які походять з Європейського Союзу, якщо вони: 1) цілком вироблені в Європейському Союзі (згідно зі статтею 5); 2) отримані в Європейському Союзі з використанням матеріалів, які не повністю походять з Європейського Союзу, але пройшли достатню обробку відповідно до статті 6.

Навіть якщо інвойс містить декларацію про походження товарів з території ЄС, цього недостатньо, якщо в процесі перевірки не можна документально підтвердити походження всіх матеріалів.

У разі надходження від уповноважених органів іноземних держав документально підтверджених відомостей, зокрема, щодо країни походження, у разі ввезення (пересилання) на митну територію України товарів, які відрізняються від задекларованих під час митного оформлення, контрольний орган самостійно визначає базу оподаткування та податкові зобов'язання платника на підставі відомостей, зазначених у відповідних документах. Податкове зобов'язання можна визначати за результатами документальної перевірки й після завершення митного оформлення товарів та їх випуску.

У спірному випадку, хоча товари були вироблені на території ЄС, платник не зміг документально підтвердити, що матеріали, використані під час виготовлення цих товарів, також походять з ЄС. Це є ключовою вимогою для отримання преференційного режиму відповідно до Протоколу I та Доповнення 1 до вказаної Угоди.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 липня 2024 року у справі № 260/6407/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120728860>.

1.4. Валютне регулювання і валютний контроль

1.4.1. Правові позиції колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів

1.4.1.1. Про нарахування пені за порушення строків розрахунків в іноземній валюті

Пеня за порушення строків розрахунків в іноземній валюті не є різновидом пені в розумінні підпункту 14.1.162 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України, тому положення про мораторій на нарахування пені під час карантину не поширюється на такі правовідносини. Закон України «Про валюту і валютні операції» містить спеціальні норми щодо нарахування пені за порушення граничних строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями

23 липня 2024 року Верховний Суд у складі у складі судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Приватно-орендного сільськогосподарського підприємства «Колос» на постанову Сьомого апеляційного адміністративного суду від 05 березня 2024 року у справі № 240/25642/22 за позовом Приватно-орендного сільськогосподарського підприємства «Колос» до Головного управління ДПС у Житомирській області про визнання протиправним і скасування податкового повідомлення-рішення.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

За результатами документальної позапланової виїзної перевірки податковий орган виявив порушення платником вимог пункту 2 статті 13 Закону України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» під час виконання зовнішньоекономічних контрактів з нерезидентом за період з 01 жовтня 2021 року по 31 серпня 2022 року, що стало підставою для нарахування пені за порушення термінів розрахунків. Платник уважав, що податкове повідомлення-рішення було прийнято безпідставно, зважаючи на мораторій на нарахування пені під час карантину, а також на зупинення строку граничних розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності з огляду на форс-мажорні обставини.

Житомирський окружний адміністративний суд рішенням від 20 грудня 2023 року задовольнив позов та скасував податкове повідомлення-рішення як протиправне. Суд першої інстанції погодився з аргументами платника, що пеня за порушення строків розрахунків в іноземній валюті є одним із різновидів пені згідно з ПК України, тому її нарахування з 01 січня 2021 року суперечить положенням абзацу 11 пункту 52-1 підрозділу XX «Перехідні положення» ПК України. Суд також визнав, що пеня за порушення строків розрахунків в іноземній валюті не може бути нарахована під час карантину і воєнного стану.

Сьомий апеляційний адміністративний суд скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нове, яким частково задовольнив позов. Суд апеляційної інстанції визнав, що карантин і воєнний стан не є форс-мажорними обставинами, які звільняють від відповідальності за порушення строків розрахунків.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржуване судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Пеня, нарахована за порушення резидентами строків розрахунків в іноземній валюті, не є різновидом пені в розумінні підпункту 14.1.162 пункту 14.1 статті 14 ПК України. У період дії карантину з метою запобігання поширенню на території України

COVID-19 пеня застосовується на загальних підставах і на неї не поширюються положення абзацу 11 пункту 52-1 підрозділу XX «Перехідні положення» цього Кодексу.

Якщо положення інших законів суперечать положенням Закону України «Про валюту і валютні операції», застосовуються положення цього Закону, який містить спеціальні норми щодо визначення правових засад валютних операцій, валютного регулювання та нагляду, встановлюючи відповідальність за порушення строків розрахунків. Стаття 13 цього Закону закріплює нарахування пені за порушення граничних строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями, встановленими Національним банком України. Зазначена пеня не є заходом впливу у вигляді штрафних санкцій або штрафів, регламентованих статтею 14 цього Закону. Відсутність змін до Закону України «Про валюту і валютні операції», що звільняють від нарахування пені під час карантину, вказує на те, що законодавець не мав на меті звільнити суб'єктів господарювання від цієї відповідальності під час карантину.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, здійснює контроль за строками розрахунків в іноземній валюті та нараховує пеню в разі їх порушення.

Введення воєнного стану в Україні не можна розцінювати як форс-мажорну обставину для неперерахування контрагентом-нерезидентом на рахунки платника коштів за поставлений товар в межах зовнішньоекономічних контрактів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 23 липня 2024 року у справі № 240/25642/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120872678>.

1.4.2. Правові позиції колегій суддів Касаційного адміністративного суду

1.4.2.1. Про застосування індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності як спеціальної санкції за порушення валютного законодавства

Індивідуальний режим ліцензування як спеціальна санкція застосовується відповідно до статті 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» у разі виявлення порушень законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Для скасування режиму ліцензування необхідно усунути порушення або вжити практичних заходів, що забезпечують відповідність законодавству

12 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ТОВ «Дослідно-механічний завод „Карпати“» на рішення Львівського окружного адміністративного суду від 11 грудня 2018 року та постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 28 березня 2019 року у справі № 813/3215/18 за позовом ТОВ «Дослідно-механічний завод „Карпати“» до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державної

фіскальної служби України про скасування наказу, визнання протиправним і скасування подання.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України видало наказ, яким запровадило для платника індивідуальний режим ліцензування зовнішньоекономічної діяльності. Підставою для застосування такої спеціальної санкції стало подання Державної фіскальної служби України, яке ґрунтувалося на результатах перевірки платника, під час якої було виявлено прострочену дебіторську заборгованість за зовнішньоекономічним контрактом і порушення валютного законодавства. Платник стверджував, що усунув виявлені під час перевірки порушення, тому просив скасувати наказ і подання.

Львівський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Восьмого апеляційного адміністративного суду, відмовив у задоволенні позову. На переконання судів попередніх інстанцій, платник не усунув порушення, на підставі яких було винесено подання податкового органу, що відповідало вимогам частини третьої статті 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Тому Міністерство економічного розвитку і торгівлі України діяло в межах законодавчих повноважень щодо запровадження індивідуального режиму ліцензування.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Індивідуальний режим ліцензування як спеціальна санкція застосовується відповідно до статті 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» у разі виявлення порушень законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Цей режим триває до моменту усунення порушень законодавства або вжиття практичних заходів для забезпечення виконання цього Закону та пов'язаних із ним нормативних актів.

Мінекономрозвитку скасовує режим ліцензування після підтвердження усунення порушень або вжиття таких заходів, що гарантують відповідність законодавству, а також узгодження зовнішньоекономічної діяльності з вимогами законів України. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності та іноземні суб'єкти господарської діяльності, до яких застосовано санкції, мають право подавати клопотання до Мінекономрозвитку для скасування або зміни санкцій, надавши докази про усунення порушень і погодження своєї зовнішньоекономічної діяльності зі законами України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 липня 2024 року у справі № 813/3215/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120381011>.

II. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ

2.1. Про відсутність підстав для застосування Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг до укладення між постачальником послуг та споживачем нового договору про надання комунальних послуг

Методика розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, затверджена наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 22 листопада 2018 року № 315, не підлягає застосуванню постачальником послуг у взаємовідносинах із споживачем після 1 травня 2019 року та до укладання нового договору, передбаченого Законом України від 9 листопада 2017 року № 2189-VIII «Про житлово-комунальні послуги»

2 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу АТ «Облтеплокомуненерго» на рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 10 квітня 2023 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 14 червня 2023 року у справі № 620/10707/21 за позовом АТ «Облтеплокомуненерго» до Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору ОСОБА_1 про визнання протиправним та скасування припису.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

За результатами перевірки щодо правильності нарахувань за послуги теплопостачання споживачу ОСОБА_1 відповідачем встановлено, що АТ «Облтеплокомуненерго» з жовтня 2018 року визначало та нараховувало обсяги спожитої теплової енергії за опалення місць загального користування та функціонування внутрішньобудинкових систем опалення із застосуванням Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, затвердженої наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 22 листопада 2018 року № 315 (далі – Методика № 315). Контролюючий орган зазначив, що Методика № 315 може застосовуватись після укладення відповідних договорів, передбачених Законом України від 9 листопада 2017 року № 2189-VIII «Про житлово-комунальні послуги» (далі – Закон № 2189-VIII). Такий договір із третьою особою-споживачем укладено не було. Отже застосування Методики № 315 при нарахуванні теплової енергії за опалення споживачу здійснюється з порушенням вимог діючого законодавства. Позивачу внесено припис, яким його зобов'язано провести перерахунок плати споживачу ОСОБА_1 нарахованої за опалення місць загального користування та функціонування внутрішньобудинкових систем. Не погоджуючись із вказаним приписом позивач звернувся до суду.

Рішенням окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, у задоволенні позову відмовлено. Суди попередніх інстанцій виходили з того, що позивач здійснював розподіл між споживачами обсягу

спожитих у будівлі комунальних послуг відповідно до Методики № 315. Однак нових договорів про надання комунальних послуг товариством із споживачами, зокрема третьою особою укладено не було. Отже, висновки відповідача про неможливість застосування позивачем норм вказаної Методики № 315 до укладення з третьою особою нового договору є правомірними.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій без змін.

ОЦІНКА СУДУ

До переходу на нові договори про надання комунальних послуг, які укладатимуться за правилами, визначеними Законом № 2189-VIII, та відповідно до типових договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України, окремо для різних моделей організації договірних відносин, продовжують діяти старі договори про надання комунальних послуг, що уклалися за вимогами Закону України від 24 червня 2004 року № 1875-IV «Про житлово-комунальні послуги» (далі – Закон № 1875-IV) та Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року № 630 (далі – Постанова № 630), на тих самих умовах.

З 1 травня 2019 року Законом № 2189-VIII змінено не лише назви комунальних послуг, а й підходи до їх надання, обліку, адміністрування, порядку формування та становлення тарифів. Зокрема, на виконання цього Закону розроблена та затверджена Методика № 315.

Застосування після 1 травня 2019 року тарифів на комунальні послуги, передбачені статтею 5 Закону № 2189-VIII (послуги з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами), встановлених уповноваженими органами (органами місцевого самоврядування та національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), може здійснюватися виключно в умовах переходу на нові договори про надання комунальних послуг.

Послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води є відмінними від послуг з постачання теплової енергії та послуг з постачання гарячої води, що передбачені Законом України від 22 червня 2017 року № 2119 «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» та Законом № 2189-VIII.

На виконання положень Закону № 2189-VIII постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 затверджено Правила надання послуги з постачання теплової енергії і типові договори про надання послуги з постачання теплової енергії. Постановою Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2019 року № 1182 затверджені Правила надання послуги з постачання гарячої води та типові договори про надання послуги з постачання гарячої води.

Договори про надання послуг, що передбачені зазначеними вище нормативно-правовими актами, із споживачами укладені не були.

Враховуючи викладене, що застосування позивачем Методики № 315, при нарахуванні теплової енергії за опалення третій особі здійснюється з порушенням вимог

частини другої статті 8, статті 12 та частини сьомої статті 21 Закону 2189-VIII, частини першої статті 4 Закону України від 12 травня 1991 року № 1023-XII «Про захист прав споживачів» та суперечить умовам діючого договору із споживачем, що укладений за вимогами Закону № 1875-IV та Типового договору, затвердженого Постановою № 630.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 липня 2024 року у справі № 620/10707/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120111865>.

2.2. Про застосування фінансової санкції за ухилення від укладення охоронного договору на об'єкт нерухомості, який після застосування такої санкції втратив статус об'єкта культурної спадщини

Санкція, передбачена абзацом п'ятим частини першої статті 44 Закону України від 8 червня 2000 року № 1805-III «Про охорону культурної спадщини», застосовується за ухилення власника пам'ятки або уповноваженого ним органу від підписання охоронного договору, якщо об'єкт є пам'яткою на час ухвалення постанови про накладення фінансової санкції. Оскарження правомірності набуття статусу об'єкта культурної спадщини чи ухвалення судового рішення про визнання протиправним та скасування рішення про надання об'єкту статусу пам'ятки не є підставою для скасування постанови про застосування фінансових санкцій, оскільки на час її прийняття об'єкт мав статус пам'ятки.

Подання позову стосовно правомірності набуття статусу об'єкта культурної спадщини не є законною підставою для відмови в укладенні охоронного договору. Саме лише оскарження рішення про надання об'єкту статусу пам'ятки не зупиняє його дію, не позбавляє об'єкт статусу пам'ятки і не звільняє власника від необхідності вжиття заходів з його охорони (в тому числі, укладення охоронного договору)

16 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Благодійної організації «Благодійний фонд «Єврейське майбутнє» на рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 09 квітня 2021 року та постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 22 вересня 2021 року у справі № 932/286/21 за позовом Благодійної організації «Благодійний фонд «Єврейське майбутнє» до управління з питань охорони культурної спадщини Дніпровської міської ради, треті особи: заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів щодо правоохоронної діяльності Дніпровської міської ради, Дніпровська міська рада, про визнання протиправною та скасування постанови про застосування фінансових санкцій за порушення законодавства про охорону культурної спадщини.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивач є власником житлового будинку, який на підставі розпорядження голови Дніпропетровської облдержадміністрації внесено до пам'яток архітектури місцевого

значення. Вказане розпорядження позивач оскаржив в окружному адміністративному суді (справа № 160/12287/20). На пропозицію управління з питань охорони культурної спадщини Дніпровської міської ради укласти охоронний договір на пам'ятку, позивач відповів, що усі необхідні дії, направлені на урегулювання питання щодо укладання охоронного договору на пам'ятку, будуть вчинені за результатами розгляду судової справи № 160/12287/20. Відповідач на підставі акта про вчинення порушення законодавства про охорону культурної спадщини виніс постанову про застосування фінансових санкцій до БО «БФ «Єврейське майбутнє» за порушення законодавства про охорону культурної спадщини.

Рішенням окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, у задоволенні позову відмовлено. Суди дійшли висновку, що в порушення вимог у сфері охорони культурної спадщини позивач, як власник пам'ятки, не уклав охоронний договір на пам'ятку архітектури, а тому до нього обґрунтовано застосовано штрафні санкції.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Позивач визнав, що не уклав охоронного договору протягом місячного строку, однак вважав, що постанова є протиправною з огляду на те, що пам'ятку включено до переліку пам'яток незаконно, доказом чого є рішення окружного адміністративного суду від 21 січня 2021 року у справі № 160/12287/20.

Верховний Суд відхилив цей довід, звернувши увагу на те, що законність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень оцінюється судом на час прийняття відповідного рішення, вчинення дії чи бездіяльності. Відтак правомірність спірної у цій справі постанови про накладення фінансової санкції повинна оцінюватися на час її прийняття – 28 грудня 2020 року.

На час придбання позивачем будівлі об'єкт був пам'яткою, а тому позивач мав обов'язок укласти охоронний договір протягом одного місяця з моменту набуття пам'ятки культурної спадщини у власність. Цей обов'язок виникає з моменту придбання у власність або виявлення пам'ятки культурної спадщини та має бути виконаний безумовно, оскільки законодавцем не визначено будь-яких умов, за яких особа звільняється від укладання охоронного договору. Позивач як власник пам'ятки культурної спадщини цього обов'язку не виконав, ухилився від укладення охоронного договору щодо пам'ятки культурної спадщини. Відтак вчинив правопорушення.

Проаналізувавши положення абзацу п'ятого частини першої статті 44 Закону України від 08 червня 2000 року № 1805-III «Про охорону культурної спадщини» (далі – Закон № 1805-III) Верховний Суд дійшов такого висновку:

(1) санкція, передбачена абзацом п'ятим частини першої статті 44 Закону № 1805-III, застосовується за ухилення власника пам'ятки або уповноваженого ним органу від підписання охоронного договору, якщо об'єкт є пам'яткою на час винесення постанови про накладення фінансової санкції;

(2) наступне оскарження правомірності набуття статусу об'єкта культурної спадщини чи ухвалення судового рішення про визнання протиправним та скасування рішення про надання об'єкту статусу пам'ятки, не є підставою для скасування постанови про застосування фінансових санкцій, оскільки на час її прийняття об'єкт мав статус пам'ятки;

(3) подання позову стосовно правомірності набуття статусу об'єкта культурної спадщини не є законною підставою для відмови в укладенні охоронного договору. Саме лише оскарження рішення про надання об'єкту статусу пам'ятки не зупиняє його дію, не позбавляє об'єкт статусу пам'ятки і не звільняє власника від необхідності вжиття заходів з його охорони (в тому числі укладення охоронного договору).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 липня 2024 року у справі № 932/286/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120408874>.

2.3. Про відсутність у власника або користувача земельної ділянки обов'язку змінювати її цільове призначення в разі зміни функціонального призначення території

Власник чи користувач земельної ділянки має право на звернення до суду з позовом про визнання протиправною та нечинною містобудівної документації, яка встановлює (змінює) функціональне призначення територій. Встановлення (зміна) функціонального призначення території не покладає на власника або користувача земельної ділянки обов'язку змінювати цільове призначення раніше сформованих земельних ділянок, а також не обмежує прав власника або користувача земельної ділянки на використання земельної ділянки за попереднім цільовим призначенням

16 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Стрижавської селищної ради Вінницького району Вінницької області на рішення Вінницького окружного адміністративного суду від 08 лютого 2022 року та постанову Сьомого апеляційного адміністративного суду від 10 травня 2022 року у справі № 120/12935/21-а за позовом ОСОБА_1 до Стрижавської селищної ради Вінницького району Вінницької області про визнання протиправним та нечинним рішення селищної ради про затвердження містобудівної документації в частині віднесення орендованої ним земельної ділянки до зони комерційного використання.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Стрижавської селищної ради Вінницького району Вінницької області затверджено містобудівну документацію «План зонування території смт. Стрижавка Стрижавської селищної ради Вінницького району Вінницької області». Згідно з цим рішенням земельну ділянку, яка знаходиться в користуванні позивача на підставі договору оренди землі, віднесено до зони комерційного використання. Не погодившись з цим рішенням позивач звернувся до суду.

Окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, позов задовольнив. Суди дійшли висновку, що оскільки земельна ділянка сільськогосподарського призначення разом із прибудовами та допоміжними спорудами потрапили в зону комерційного призначення, позивач позбавлений можливості використовувати їх за призначенням з часу набрання чинності оскаржуваним рішенням. Зміна цільового призначення земельної ділянки з сільськогосподарського на землі комерційного використання порушує права позивача на використання належних йому на праві приватної власності будівель та споруд у своїй господарській діяльності за їх призначенням, порушує принцип юридичної (правової) визначеності.

Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу, скасував рішення судів попередніх інстанцій та ухвалив нове рішення – про відмову у задоволенні позову.

ОЦІНКА СУДУ

Як на час прийняття рішення ради, так і на час звернення до суду, законодавство розмежовувало поняття «функціональне призначення територій» і «цільове призначення земельної ділянки» і не передбачало вимоги змінювати цільове призначення раніше сформованих земельних ділянок у разі визначення (зміни) функціонального призначення територій.

Здійснивши аналіз статті 20 Земельного кодексу України та статті 24 Закону України від 17 лютого 2011 року № 3038-VI «Про регулювання містобудівної документації» Верховний Суд сформулював такі правові висновки щодо застосування положень вказаних нормативно-правових актів під час оскарження містобудівної документації:

(1) власник чи користувач земельної ділянки має право на звернення до суду з позовом про визнання протиправною та визнання нечинною містобудівної документації, яка встановлює (змінює) функціональне призначення територій;

(2) встановлення (зміна) функціонального призначення території не покладає на власника або користувача земельної ділянки обов'язку змінювати цільове призначення раніше сформованих земельних ділянок, а також не обмежує прав власника або користувача земельної ділянки на використання земельної ділянки за попереднім цільовим призначенням.

Застосовуючи ці загальні висновки в контексті обставин справи, затвердження Плану зонування території смт Стрижавка та визначення функціональної зони комерційного використання В-7 не покладає на позивача обов'язку щодо зміни цільового призначення та не обмежує його право на користування земельною ділянкою за чинним цільовим призначенням «для іншого сільськогосподарського призначення». Позивач і надалі може використовувати земельну ділянку за чинним її цільовим призначенням. З огляду на це, рішення про затвердження Плану зонування території прав та інтересів позивача не порушує.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 липня 2024 року у справі № 120/12935/21-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120408871>.

2.4. Про порядок виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) військовослужбовця Збройних Сил України в період дії воєнного стану, призначеної до 31 січня 2023 року

Правовідносини щодо призначення одноразової грошової допомоги починаються саме з дати звернення особи з відповідною заявою про призначення їй одноразової грошової допомоги і тривають до моменту прийняття рішення про призначення одноразової грошової допомоги уповноваженим органом, а саме Комісією Міністерства оборони України з розгляду питань, пов'язаних із призначенням і виплатою одноразової грошової допомоги та компенсаційних сум.

Лише якщо на момент прийняття суб'єктом владних повноважень у межах визначених законодавством строків рішення про призначення одноразової грошової допомоги в законодавстві запроваджено нове правове регулювання цих правовідносин, відмінне від того, яке було на момент звернення особи з відповідною заявою, вказаний суб'єкт не має законних можливостей діяти або приймати рішення з урахуванням попереднього нормативно-правового регулювання, яке вже є нечинним, а його рішення та дії в цих випадках не можуть вважатися протиправними за формальними ознаками. З огляду на це суб'єкт владних повноважень зобов'язаний застосовувати виключно те правове регулювання, яке чинне на момент прийняття ним рішення, за винятком випадків, коли він діє за межами визначених законодавством строків (у такому випадку застосовується законодавство в редакції станом на останній день можливого прийняття рішення), або нове законодавче регулювання передбачає особливості порядку застосування в часі нових норм права.

Порядок і умови призначення та виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) військовослужбовця Збройних Сил України в період дії воєнного стану, затверджені наказом Міністерства оборони України від 25 січня 2023 року № 45, є обов'язковими до виконання з моменту набрання ними чинності і підлягають застосуванню до правовідносин, рішення про призначення одноразової грошової допомоги у яких прийнято вже на момент чинності вказаного Порядку

23 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Міністерства оборони України на рішення Запорізького окружного адміністративного суду від 21 липня 2023 року та постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 09 січня 2024 року у справі № 280/3308/23 за позовом ОСОБА_1 до Запорізького обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки, Міністерства оборони

України про визнання протиправними дій щодо відмови у виплаті їй залишку одноразової грошової допомоги одним плателем у повній сумі, із врахуванням раніше виплачених сум.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивачці, матері загиблого у період дії воєнного стану солдата призначено виплату одноразової грошової допомоги в сумі 15 000 000 грн. Призначену суму одноразової грошової допомоги їй виплачено частинами. На звернення позивачки про виплату одноразової грошової допомоги у повному обсязі їй було відмовлено, з посиланням на Порядок і умови призначення та виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) військовослужбовців Збройних Сил України в період дії воєнного стану, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 25 січня 2023 року № 45 (далі - Порядок №45). Не погоджуючись із позицією відповідача, позивачка звернулася до суду з відповідним позовом.

Рішенням окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, адміністративний позов задоволено частково. Суди виходили з того, що право на отримання ОСОБА_1 одноразової допомоги виникло до дня набрання чинності Порядком № 45, а отже у відповідача не було правових підстав для проведення їй виплати такої допомоги частинами.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Правовідносини щодо призначення одноразової грошової допомоги починаються саме з дати звернення особи з відповідною заявою про призначення їй одноразової грошової допомоги і тривають до моменту прийняття рішення про призначення одноразової грошової допомоги уповноваженим органом, а саме Комісією.

Лише у разі якщо на момент прийняття суб'єктом владних повноважень у межах визначених законодавством строків рішення про призначення одноразової грошової допомоги у законодавстві запроваджено нове правове регулювання цих правовідносин, відмінне від того, яке існувало на момент звернення особи із відповідною заявою, вказаний суб'єкт не має законних можливостей діяти або приймати рішення з урахуванням попереднього нормативно-правового регулювання, яке вже є нечинним, а його рішення та дії в цих випадках не можуть вважатися протиправними за формальними ознаками. З огляду на це, суб'єкт владних повноважень зобов'язаний застосовувати виключно те правове регулювання, яке чинне на момент прийняття ним рішення, за винятком випадків, коли він діє за межами визначених законодавством строків (у такому випадку застосовується законодавство у редакції станом на останній день можливого прийняття рішення), або нове законодавче регулювання передбачає особливості порядку застосування в часі нових норм права.

Позивачка звернулася до із заявою про призначення та виплату одноразової грошової допомоги у зв'язку зі смертю її сина у вересні 2022 року. Впродовж трьохмісячного строку, встановленого абзацом 5 пункту 22 Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності

або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2013 року № 975, а саме 22 грудня 2022 року, Комісією призначено позивачці одноразову грошову допомогу у розмірі 15 000 000 грн.

Суд зауважив, що станом на 22 грудня 2022 року чинним правовим регулюванням порядку та умов виплати одноразової грошової допомоги не було передбачено її поетапного нарахування особам, яким вона призначена, оскільки положення Порядку № 45 набрали чинності 31 січня 2023 року, тобто в той момент, коли рішення про призначення позивачці одноразової грошової допомоги вже було прийнято Міністерством оборони України та повинно було бути виконаним. Крім того, рішення не містить жодних положень про поетапність (розстрочення) виплати позивачці одноразової грошової допомоги.

За таких обставин, на спірні правовідносини, які виникли у цій справі, положення Порядку № 45 не поширюються, оскільки адміністративна процедура, ініційована позивачкою у цій справі стосовно реалізації визначеного законом права на отримання одноразової грошової допомоги була завершена до дня набрання чинності Порядком № 45, тому, враховуючи принцип правової визначеності як складової верховенства права, у відповідачів не було будь-яких правових підстав для проведення виплати позивачці одноразової грошової допомоги частинами.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 липня 2024 року у справі № 280/3308/23 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120634376>.

III. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

3.1. Про повноваження керівника державної служби, які можуть бути делеговані

Керівник державної служби має право делегувати окремі повноваження керівникам територіальних органів чи відокремлених підрозділів центрального органу виконавчої влади в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. До окремих повноважень керівника державної служби, які можуть бути делеговані, належать, зокрема, попередження державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В», про звільнення та повідомлення таким державним службовцям про зміну істотних умов державної служби.

Водночас призначення на посаду заступника начальника Головного управління ДПС у певній області та звільнення з такої посади здійснює Голова ДПС України за погодженням з Міністром фінансів України, відповідно, пропозиція особі рівнозначної посади в інших територіальних органах ДПС належить виключно до компетенції Голови чи в. о. Голови ДПС, а отже начальник Головного управління

ДПС позбавлений права запропонувати особі рівнозначну посаду в інших територіальних органах ДПС у разі наявності вакансій, оскільки такі дії не належать до його компетенції

10 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційні скарги Державної податкової служби України та Головного управління ДПС у Тернопільській області на постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 15 листопада 2023 року у справі № 500/95/23 за позовом особи до Державної податкової служби України, Головного управління ДПС у Тернопільській області про визнання протиправними та скасування наказів, поновлення на посаді та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Наказом Державної податкової служби України від 14 грудня 2022 року припинено державну службу та звільнено позивача, заступника начальника Головного управління ДПС у Тернопільській області у зв'язку зі скороченням посади державної служби внаслідок зміни структури або штатного розпису державного органу без скорочення чисельності або штату державних службовців, згідно з пунктом 1 частини першої статті 87 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу».

Суд першої інстанції у задоволенні позову відмовив. Суд першої інстанції виходив з того, що суб'єкт призначення виконав усі залежні від нього дії, встановлені нормами чинного законодавства щодо пропонування державному службовцю іншої рівнозначної посади державної служби або, як виняток, нижчої посади державної служби відповідно до професійної підготовки та професійних компетентностей, однак позивач не погодився на переведення на жодну із запропонованих посад.

Апеляційний адміністративний суд рішення суду першої інстанції скасував та ухвалив нове, яким позов задовольнив. Апеляційний суд керувався тим, що 01 вересня 2022 року з'явилася вакантна посада заступника начальника Головного управління ДПС у Тернопільській області, однак відповідна вакантна посада не була запропонована позивачу, а в подальшому Переліком змін № 1, затвердженим в.о. Голови ДПС, до організаційної структури Головного управління ДПС у Тернопільській області виведено зі структури одну посаду заступника начальника Головного управління ДПС у Тернопільській області, тобто її було також скорочено. Таким чином, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що Державною податковою службою України необґрунтовано звільнено позивача із займаної посади.

Верховний Суд касаційну скаргу касаційну скаргу задовольнив, рішення суду апеляційної інстанції скасував та залишив в силі рішення суду першої інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

На час попередження та прийняття Державною податковою службою України спірного наказу стаття 87 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» (далі – Закон № 889-VIII) діяла у редакції Законів України від 19 вересня 2019 року № 117-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади» (далі - Закон № 117-IX) та від 23 лютого 2021 року № 1285-IX

«Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів на зайняття посад державної служби та інших питань державної служби».

В цей період правове регулювання спірних правовідносин передбачало, що суб'єкт призначення або керівник державної служби зобов'язаний не лише попередити державного службовця про наступне звільнення, а й одночасно з цим запропонувати державному службовцю іншу рівнозначну посаду державної служби або, як виняток, нижчу посаду державної служби відповідно до професійної підготовки та професійних компетентностей. При цьому, враховується переважне право на залишення на роботі, передбачене законодавством про працю.

Враховуючи приписи частини третьої статті 87 Закону № 889-VIII, законодавцем передбачено право суб'єкта призначення пропонувати нижчу вакантну посаду державному службовцю, що і було враховано Головним управлінням ДПС у Тернопільській області 15 липня 2022 року під час попередження про наступне звільнення, надавши позивачу пропозиції вакантних посад: начальника управління оподаткування фізичних осіб Головного управління ДПС у Тернопільській області; начальника управління економічного аналізу Головного управління ДПС у Тернопільській області.

Від запропонованих вакантних посад позивач відмовився, про що особисто зазначив у попередженні. На обґрунтування позову позивач, серед іншого, вказував на те, що йому не була запропонована рівнозначна посада.

Згідно обставин цієї справи, 01 вересня 2022 року звільнено заступника начальника Головного управління ДПС у Тернопільській області Бабія С. А., тобто з'явилася вакантна посада заступника начальника Головного управління ДПС у Тернопільській області, однак відповідна вакантна посада не була запропонована позивачу його керівництвом.

Призначення на посаду заступника начальника Головного управління ДПС у Тернопільській області, яку обіймав позивач, та звільнення з такої посади здійснюється Головою ДПС України за погодженням з Міністром фінансів України, відповідно пропозиція позивачу рівнозначної посади в інших територіальних органів ДПС належить виключно до компетенції Голови чи в.о. Голови ДПС, а відтак начальник Головного управління ДПС у Тернопільській області позбавлений права запропонувати позивачу рівнозначну посаду в інших територіальних органах ДПС у разі наявності вакансій, оскільки такі дії не належать до його компетенції, незважаючи на те, що Голова Державної податкової служби України наказом від 12 липня 2022 року № 443 делегував керівнику Головного управління ДПС у Тернопільській області повноваження щодо попередження заступників керівника територіального органу ДПС про наступне звільнення, а також пропонування у випадках, визначених чинним законодавством, іншої рівнозначної посади державної служби або, як виняток, нижчої посади державної служби.

Головне управління ДПС у Тернопільській області виконало обов'язок, установлений частиною третьою статті 87 Закону № 889-VIII, запропонувавши державному службовцю іншу рівнозначну посаду державної служби або, як виняток,

нижчу посаду державної служби відповідно до професійної підготовки та професійних компетентностей.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 липня 2024 року у справі № 500/95/23 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120313511>.

3.2. Про правопорушення в галузі цивільної авіації

Обов'язковим документом, на підставі якого Державна авіаційна служба України має право застосувати до суб'єкта авіаційної діяльності відповідальність за правопорушення в галузі цивільної авіації, є протокол про правопорушення. Такий протокол підписує посадова особа, що склала його, та керівник або уповноважений представник суб'єкта авіаційної діяльності. Складання інших обов'язкових документів ані стаття 129 Повітряного кодексу України, ані пункт 2.1 розділу 2 Порядку накладення і стягнення штрафів за порушення вимог законодавства на повітряному транспорті, затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України від 26 грудня 2011 року № 637, не містять

10 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль» на рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 30 листопада 2022 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2023 року у справі № 640/1441/21 за позовом ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль» до Державної авіаційної служби України про визнання дій протиправними, скасування постанови.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

За наслідком проведеної перевірки (ситуаційного експерименту) відповідачем складено протокол про правопорушення у галузі цивільної авіації ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль». Не погоджуючись з висновками викладеними у протоколі позивач надіслав на адресу відповідача зауваження до протоколу про правопорушення у галузі цивільної авіації. За результатами розгляду матеріалів відповідачем прийнято постанову якою на позивача накладено штраф.

Суди попередніх інстанцій у задоволенні позову відмовили. Суди попередніх інстанцій дійшли висновків, що потрапляння імітатора саморобного вибухового пристрою до зони обмеженого доступу свідчить про неналежне виконання персоналом позивача вимог авіаційної безпеки, а тому при прийнятті оскаржуваної постанови відповідач діяв відповідно до норм чинного законодавства України.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, рішення судів попередніх інстанцій залишив без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Обов'язковим документом, на підставі якого Державіаслужба має право застосувати до суб'єкта авіаційної діяльності відповідальність за правопорушення у галузі цивільної авіації, є протокол про правопорушення. Такий протокол підписується

посадовою особою, що склала його, та керівником або уповноваженим представником суб'єкта авіаційної діяльності. Складання інших обов'язкових документів ані стаття 129 Повітряного кодексу України, ані пункт 2.1 розділу 2 Порядку накладення і стягнення штрафів за порушення вимог законодавства на повітряному транспорті, затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України від 26 грудня 2011 року № 637 не містять.

Окрім того пункт 5.3 розділу 5 Порядку накладення штрафів і стягнення штрафів за порушення вимог законодавства на повітряному транспорті затверджено наказом Міністерства інфраструктури України від 26 грудня 2011 року № 637 (на який посилається скаржник) містить перелік документів, які можуть бути подані контролюючим органом разом з протоколом про правопорушення у галузі цивільної авіації, і обов'язковість складання яких цією нормою закону не установлена. Крім того, згаданий пункт цього Порядку передбачає не лише наявність акта перевірки, а й інших документів, які підтверджують факт вчинення правопорушення у галузі цивільної авіації.

З огляду на відповідні висновки та встановлені у цій справі обставини у контролюючого органу було достатньо необхідних процесуальних документів для притягнення позивача до відповідальності.

Також Верховний Суд погодився з твердженнями судів першої та апеляційної інстанцій по самій суті правопорушення з огляду на те, що потрапляння імітатора саморобного вибухового пристрою до критичної ділянки зони обмеженого доступу свідчить про неналежне виконання персоналом позивача вимог авіаційної безпеки, що, у свою чергу, є порушенням пунктів 6, 78 Програми та пункту 17 розділу II Авіаційних правил.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 липня 2024 року у справі № 640/1441/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120247262>.

3.3. Про забезпечення виборців з порушенням здоров'я розумним пристосуванням для реалізації їхніх виборчих прав

Визначати порядок та випадки забезпечення розумними пристосуваннями виборців з інвалідністю уповноважена Центральна виборча комісія, яка має право у виборі конкретних рішень про засоби, корективи і модифікацію з урахуванням їхньої технічної реалізованості і витрат. Однак це не означає, що Центральна виборча комісія може на свій розсуд відмовити в наданні цих пристосувань без відповідного обґрунтування. Для реалізації своїх повноважень щодо забезпечення розумним пристосуванням Центральна виборча комісія повинна визначити: які саме засоби, корективи чи модифікації могли б забезпечити особисте самостійне голосування виборців з порушенням здоров'я; проаналізувати кожен з них і визначити, чи відповідають вони вимогам пропорційності та виправданого тягаря

25 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Центральної виборчої комісії на рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 18 серпня 2021 року

та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 30 листопада 2021 року у справі № 640/11812/21 за позовом Особи до Центральної виборчої комісії, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, – Кабінету Міністрів України – про визнання протиправною бездіяльності, зобов'язати вчинити дії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивач звернувся з листом до Центральної виборчої комісії, в якому зазначив, що він як особа з інвалідністю по зору (I група) не може самостійно заповнити виборчі бюлетені на місцевих виборах 25 жовтня 2020 року. Єдина можливість проголосувати – це скористатися допомогою сторонньої особи, проте в такому випадку позивач має сумніви щодо дотримання таємниці голосування та дійсної реалізації його волевиявлення. Позивач просив надати інформацію щодо альтернатив, в тому числі забезпечення розумним пристосуванням для реалізації ним права на особисте голосування, шляхом таємного голосування. Центральна виборча комісія листом повідомила позивачу, що виборець, який внаслідок порушення здоров'я не може самостійно заповнити виборчий бюлетень, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії скористатися допомогою іншого виборця. Станом на сьогодні іншого способу заповнити виборчий бюлетень виборцем, який внаслідок порушення здоров'я (у зв'язку з інвалідністю, тимчасовим розладом здоров'я, віком) не може це зробити самостійно, виборчим законодавством не передбачено. Позивач вказав, що у день виборів він проголосувати не зміг. Члени виборчої дільниці запропонували йому скористатися допомогою сторонніх осіб.

Суди попередніх інстанцій позов задовольнили частково. Суди керувалися тим, що особи з порушенням здоров'я мають рівні права з іншими виборцями. Водночас з метою реалізації їх права голосу на виборах самостійно, урахувавши їх фізичні потреби пов'язані зі станом здоров'я, останні мають бути забезпечені розумним пристосуванням (допоміжними засобами). Забезпечення таким пристосуванням має здійснюватися у порядку, визначеному Центральною виборчою комісією. Натомість, Центральна виборча комісія зволікає з розробленням та прийняттям порядку забезпечення розумним пристосуванням (допоміжними засобами) для голосування особами з порушенням зору, адже докази здійснення ним ефективних дій, спрямованих на створення належних умов для особистого голосування виборця з порушенням зору, відсутні.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, рішення судів попередніх інстанцій – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Виборці з порушенням здоров'я (у зв'язку з інвалідністю, тимчасовим розладом здоров'я, віком) повинні забезпечуватися у приміщенні для голосування та біля нього розумним пристосуванням (допоміжними засобами).

Визначати порядок та випадки забезпечення розумними пристосуваннями виборців з інвалідністю уповноважена Центральна виборча комісія, яка має право у виборі конкретних рішень про засоби, корективи і модифікацію з урахуванням їхньої технічної реалізованості і витрат. Однак це не означає, що Центральна виборча комісія

може на свій розсуд відмовити у наданні цих пристосувань без відповідного обґрунтування.

Для реалізації своїх повноважень щодо забезпечення розумним пристосуванням Центральна виборча комісія повинна визначити: які саме засоби, корективи чи модифікації могли б забезпечити особисте самостійне голосування виборців з порушенням здоров'я; проаналізувати кожен з них і визначити, чи відповідають вони вимогам пропорційності і виправданого тягаря.

Відповідач повинен був не тільки оцінити можливість використання певних пристосувань під час розгляду цієї справи, а й довести, що всі доступні допоміжні засоби для осіб з порушенням зору були ретельно ним досліджені, і що жоден з них, на підставі фактів, не може бути впроваджений без непропорційного або неприйняттого тягаря. При цьому фінансова неспроможність держави повинна бути обґрунтована відповідними розрахунками із розкриттям кожного чинника такого розрахунку.

Однак Центральна виборча комісія не виконала свого обов'язку, не визначила переліку всіх доступних допоміжних засобів для самостійного голосування осіб з порушенням зору та не довела неможливості їхнього використання.

Суд підкреслює важливість створення інклюзивних виборів, де всі громадяни, включаючи тих, хто має порушення здоров'я, можуть реалізувати своє право голосу без будь-яких перешкод. Забезпечення розумними пристосуваннями у порядку та випадках, визначених Центральною виборчою комісією, є ключовим елементом для досягнення цієї мети і гарантує, що процес голосування є рівним та доступним для всіх громадян.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 липня 2024 року у справі № 640/11812/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120609505>.

3.4. Про відповідальність перевізника за неналежну експлуатацію тахографів і транспортних засобів та недотримання вимог перевезень вантажів

Саме на автомобільного перевізника покладено обов'язок забезпечення належної експлуатації тахографів та транспортних засобів з установленими тахографами. Непред'явлення під час проведення перевірки зазначених у статті 48 Закону України від 5 квітня 2001 року № 2344-III «Про автомобільний транспорт» документів свідчить про порушення законодавства про автомобільний транспорт, що має наслідком застосування санкцій, визначених статтею 60 цього Закону

25 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Державної служби України з безпеки на транспорті (Укртрансбезпека) на рішення Полтавського окружного адміністративного суду від 12 квітня 2023 року та постанову Другого апеляційного адміністративного суду від 02 жовтня 2023 року у справі № 440/2334/23 за позовом ТОВ «КТК» до Державної служби України з безпеки на транспорті про визнання протиправною та скасування постанови.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

За результатами проведення рейдової перевірки позивача встановлено, що під час здійснення вантажних перевезень перевізник не забезпечив водія оформленою належним чином товарно-транспортною накладною. Також встановлено, що у водія відсутня роздруківка даних роботи тахографа. Внаслідок розгляду справи про виявлені порушення законодавства про автомобільний транспорт, Відділом державного нагляду (контролю) у Полтавській області винесено постанову про застосування адміністративно-господарського штрафу, оскільки ТОВ «КТК» допущено перевезення вантажу за відсутності на момент проведення перевірки документів, визначених статтею 48 Закону України від 05 квітня 2001 року № 2344-III «Про автомобільний транспорт», за що до позивача застосовано адміністративно-господарський штраф.

Суди попередніх інстанцій позов задовольнили. Суди вказали, що автомобільний перевізник не є суб'єктом відповідальності за неналежне оформлення товарно-транспортної накладної, а повинен лише мати при собі серед інших документів отриману від вантажовідправника товарно-транспортною накладною.

Верховний Суд касаційну скаргу касаційну скаргу задовольнив, скасував рішення судів попередніх інстанцій та ухвалив нове, яким відмовив у задоволенні позову.

ОЦІНКА СУДУ

Саме на автомобільного перевізника покладено обов'язок забезпечення належної експлуатації тахографів та транспортних засобів з установленими тахографами.

Непред'явлення під час проведення перевірки, зазначених у статті 48 Закону України від 05 квітня 2001 року № 2344-III «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон №2344-III) документів, свідчить про порушення законодавства про автомобільний транспорт, що має наслідком застосування санкцій, визначених статтею 60 цього Закону. При цьому Законом №2344-III передбачена відповідальність у вигляді адміністративно-господарського штрафу саме до автомобільних перевізників.

З урахуванням того, що позивач є перевізником, а водій авто, обладнаного тахографом, не мав у день перевірки роздруківки даних роботи тахографа та не використовував особисту картку водія, суд дійшов висновку про невиконання позивачем обов'язку з забезпечення належної експлуатації тахографів.

Крім того, чинним законодавством встановлено дані, які має містити товарно-транспортна накладна, зокрема, найменування та код ЄДРПОУ автоперевізника та вантажоодержувача. Проте, під час проведення перевірки водій, в порушення вимог статті 48 Закону №2344-III, не надав належним чином заповнені товарно-транспортну накладну контролюючому органу.

Відповідальність у цьому випадку має нести саме позивач, оскільки на нього, як роботодавця, покладено обов'язок здійснення контролю за роботою водіїв незалежно від протяжності маршрутів та інших обставин.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 липня 2024 року у справі № 440/2334/23 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120609608>.

3.5. Про рекомендаційний характер рішення зборів (конференції) місцевої організації політичної партії щодо відкликання депутата місцевої ради за народною ініціативою

У процедурі відкликання депутата місцевої ради за народною ініціативою рішення зборів (конференції) місцевої організації політичної партії про внесення відповідної пропозиції має рекомендаційний характер

31 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу на постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 29 червня 2023 року у справі № 380/9838/22 за позовом особи до Львівської обласної організації політичної партії «Українська Галицька партія», Політичної партії «Українська Галицька Партія», третя особа: Львівська обласна територіальна виборча комісія, про визнання протиправною та скасування постанови.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позовні вимоги обґрунтовані протиправністю рішення Конференції Львівської обласної організації політичної партії «Українська Галицька Партія» про внесення пропозиції Львівською обласною організацією політичної партії «Українська Галицька Партія» щодо відкликання за народною ініціативою депутата Львівської обласної ради ОСОБА_1.

Суд першої інстанції позов задовольнив, та вказав, що оскаржувані рішення у своїй сукупності є лише проміжними етапами на шляху до відкликання позивача як депутата Львівської обласної організації політичної партії «Українська Галицька Партія». Такі рішення ніяким чином не порушили публічних прав позивача, а також не перешкождали здійсненню ним повноважень як депутата Львівської обласної ради, оскільки не припинили депутатських повноважень позивача, тому не порушили його публічного права як депутата.

Апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нове рішення, яким закрити провадження у справі. Суд апеляційної інстанції, керуючись висновками Великої Палати Верховного Суду, викладеними у постанові від 23 березня 2021 року у справі №761/3540/20, виходив з того, що політична партія є добровільним об'єднанням громадян, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах і не здійснює владних управлінських функцій. Ні громадські організації, ні політичні партії не наділені владними управлінськими функціями, а тому не є суб'єктами владних повноважень в розумінні Кодексу адміністративного судочинства України

Верховний Суд касаційну скаргу касаційну скаргу задовольнив частково, скасував рішення апеляційного суду в частині позовних вимог про визнання протиправним та скасування рішення Політичної ради політичної партії «Українська Галицька Партія» про відкликання за народною ініціативою депутата та направив справу в цій частині до апеляційного адміністративного суду для продовження розгляду, в іншій частині, оскаржене рішення суду – залишив без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Верховний Суд погодився з висновком суду апеляційної інстанції про те, що у процедурі відкликання депутата місцевої ради за народною ініціативою рішення зборів (конференції) місцевої організації політичної партії про внесення відповідної пропозиції має рекомендаційний характер.

Таким чином, спірне рішення Конференції Львівської обласної організації політичної партії «Українська Галицька Партія» безпосередньо не зумовлює відкликання депутата Львівської обласної ради ОСОБА_1 за народною ініціативою, що не дозволяє віднести вказаний спір в цій частині до спорів щодо формування складу органів місцевого самоврядування.

При цьому, цей спір не пов'язаний з виборчим процесом та не є спором фізичної особи із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи індивідуальних актів), дій чи бездіяльності, а прийняте нею рішення не є обов'язковим для органів державної влади, органів місцевого самоврядування чи інших осіб.

Спирні правовідносини в частині визнання протиправним і скасування рішення Конференції Львівської обласної організації політичної партії «Українська Галицька Партія» про внесення пропозиції Львівською обласною організацією політичної партії «Українська Галицька Партія» щодо відкликання за народною ініціативою депутата Львівської обласної ради ОСОБА_1, стосується внутрішньо організаційної діяльності політичної партії і юрисдикція адміністративних судів на нього не поширюється, а отже провадження у справі в цій частині позовних вимог підлягає закриттю.

Пазом з тим, що стосується висновку суду апеляційної інстанції про закриття провадження в частині позовних вимог про визнання протиправним та скасування рішення Політичної ради політичної партії «Українська Галицька Партія» про відкликання за народною ініціативою депутата Львівської обласної ради ОСОБА_1, то в цій частині Верховний Суд не погодився з апеляційним судом.

Спірне рішення Політичної ради політичної партії «Українська Галицька Партія» про відкликання депутата за народною ініціативою є остаточним рішенням вищого керівного органу політичної партії про відкликання депутата, що, відповідно, може мати наслідком зміну складу місцевої ради та очевидно, може бути самостійним предметом судового розгляду, а заявлені позовні вимоги в цій частині можуть бути предметом розгляду адміністративного суду.

Діяльність політичної партії, зокрема, щодо формування органу місцевого самоврядування, обрання, призначення і звільнення їх посадових осіб не може бути свавільною та має допускати розумний публічний нагляд і контроль. Питання відкликання депутата місцевої ради за народною ініціативою чітко регламентовано законодавством.

Позивач, в свою чергу, має право на захист та перевірку судом дотримання здійсненої щодо нього відповідачем регламентованої законом процедури та правил відкликання депутата за народною ініціативою.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 липня 2024 року у справі № 380/9838/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120728864>.

IV. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ

4.1. Про наявність у представництва нерезидента, яке не має статусу юридичної особи, адміністративної процесуальної правосуб'єктності

Представництво, не зареєстроване як юридична особа в Україні, не може мати процесуальні права та обов'язки в адміністративному судочинстві, включно з правом на звернення до суду з позовом

25 липня 2024 року Верховний Суд у складі судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Головного управління ДПС у м. Києві, як відокремленого підрозділу Державної податкової служби України, на рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 01 серпня 2022 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 02 травня 2023 року у справі № 640/31489/21 за позовом Представництва «Вьорваг фарма Гмбх і Ко.КГ» до Головного управління ДПС у м. Києві як відокремленого підрозділу Державної податкової служби України про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Представництво «Вьорваг фарма Гмбх і Ко.КГ» не мало статусу юридичної особи та резидентства України. За результатами перевірки цього платника податковий орган склав акт із висновком про заниження податку на прибуток та інші порушення, що стало підставою для застосування штрафних санкцій та збільшення грошових зобов'язань. Представництво стверджувало, що його діяльність мала лише допоміжний та підготовчий характер щодо основної діяльності компанії-нерезидента, а твердження про тотожність діяльності представництва з основною діяльністю компанії-нерезидента не були підтверджені належним чином. Платник зазначив, що не зобов'язаний подавати звітність щодо контрольованих операцій, оскільки представництво не відповідає ознакам постійного.

Окружний адміністративний суд міста Києва рішенням, залишеним без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду, задовольнив позов. Суди дійшли висновку про безпідставне застосування до позивача положення підпункту 141.4.7 пункту 141.4 статті 141 Податкового кодексу України та неправомірне донарахування грошових зобов'язань з податку на прибуток, оскільки діяльність платника не мала ознак постійного представництва.

Верховний Суд скасував оскаржувані судові рішення та закриття провадження у справі.

ОЦІНКА СУДУ

Представництво, яке не має статусу юридичної особи та резидентства України, не наділене адміністративною процесуальною правосуб'єктністю, тобто не має здатності самостійно реалізовувати свої процесуальні права та обов'язки в суді.

Відсутність права на звернення до суду з позовною заявою є підставою для залишення позову без розгляду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 25 липня 2024 року у справі № 640/31489/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120728524>.

4.2. Про строк звернення до суду Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів і її територіальних органів у спорах про стягнення штрафів у сфері законодавства про рекламу

Закон України від 3 липня 1996 року № 270/96-ВР «Про рекламу» та Порядок накладення штрафів за порушення законодавства про рекламу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 року № 693, не містять спеціально визначених строків звернення до суду Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів і її територіальних органів для стягнення штрафів у сфері законодавства про рекламу, а тому слід застосовувати загальний строк звернення, визначений абзацом другим частини другої статті 122 Кодексу адміністративного судочинства України

11 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Головного управління Держпродспоживслужби в місті Києві на постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 17 листопада 2023 року у справі № 620/4425/23 за позовом Головного управління Держпродспоживслужби в м. Києві до фізичної особи-підприємця ОСОБА_1 про стягнення штрафу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Головне управління Держпродспоживслужби в місті Києві виявило порушення фізичною особою-підприємцем ОСОБА_1 законодавства про рекламу, про що складено відповідні протоколи, на підставі яких відповідачу надіслані вимоги про надання інформації, передбаченої вимогами частини другої статті 26 Закону України від 3 липня 1996 року № 270/96-ВР «Про рекламу» (далі – Закон № 270/96-ВР). Враховуючи те, що відповідна інформація не була надана, позивач відносно ОСОБА_1 виніс рішення про накладення штрафу за порушення законодавства про рекламу від 23 вересня 2022 року. Оскільки відповідач не сплатив штраф, позивач звернувся до суду з позовом.

Рішенням окружного адміністративного суду позовні вимоги задоволено повністю. Суд визнав вимогу про стягнення суми штрафу обґрунтованою та задовольнив її.

Постановою апеляційного адміністративного суду скасовано рішення окружного адміністративного суду та прийнято нову постанову, якою позовні вимоги залишено без розгляду.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а постанову суду апеляційної інстанції – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Перебіг тримісячного строку звернення Головного управління Держпродспоживслужби в місті Києві до суду із позовом про стягнення суми штрафу, визначеного відповідним рішенням вказаного органу, починається після спливу 15-денного строку з дня одержання суб'єктом господарювання копії відповідного рішення в судовому порядку.

Згідно копії повідомлення про вручення поштового направлення рішення отримані відповідачем 5 жовтня 2022 року, у добровільному порядку рішення не виконані та не оскаржені відповідачем.

Закон № 270/96-ВР та Порядок накладення штрафів за порушення законодавства про рекламу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 року № 693, не містять спеціально визначених строків звернення до суду для стягнення штрафів у сфері законодавства про рекламу, а тому слід застосовувати загальний строк звернення, визначений абзацом 2 частини 2 статті 122 КАС України.

Оскільки позивач звернувся з цим позовом до суду у квітні 2023 року, тобто з пропуском тримісячного строку звернення, суд апеляційної інстанції правильно залишив позов без розгляду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 липня 2024 року у справі № 620/4425/23 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120350104>.

4.3. Про обов'язок суду зупинити провадження в разі перебування сторони у складі Збройних Сил України

Норма пункту 5 частини першої статті 236 Кодексу адміністративного судочинства України може бути застосована судами при вирішенні питання про зупинення провадження у справі в разі перебування фізичної особи, яка є стороною чи третьою особою, що заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції, до припинення перебування такої фізичної особи у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції. Конструкція вказаної норми носить імперативний характер та покладає на суд саме обов'язок, а не право зупинити провадження в разі перебування сторони у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції

25 липня 2024 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув апеляційну скаргу Криворізької районної військової адміністрації Дніпропетровської області на ухвалу Третього апеляційного адміністративного суду від 20 березня 2024 року у справі № 852/2а-2/24 за позовом Криворізької районної військової адміністрації Дніпропетровської області до ОСОБА_1,

третя особа - Публічне акціонерне товариство «АрселорМіттал Кривий Ріг», про примусове відчуження земельної ділянки та нерухомого майна з мотивів суспільної необхідності

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою апеляційного адміністративного суду відкрито провадження в адміністративній справі № 852/2а-2/24. До суду надійшло клопотання відповідача, в якому він просив зупинити провадження у справі до дати звільнення його з військової служби та припинення перебування у військових формуваннях – Збройних Силах України. Таке клопотання обґрунтовано посиланням на положення пункту 5 частини 1 статті 236 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України).

Суд задовольнив клопотання і зупинив провадження у справі до припинення перебування відповідача у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан.

Позивач оскаржив ухвалу в апеляційному порядку стверджуючи, що для вирішення питання про зупинення провадження недостатньо самого факту введення воєнного стану і формального перебування сторони у складі Збройних Сил України, оскільки не кожен структурний елемент у складі ЗСУ переведений на воєнний стан, тобто виконує бойові завдання у зоні бойових дій. Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, в тому числі районні, є органами військового управління, які не виконують бойових завдань у зоні бойових дій, тобто не переведені на воєнний стан і, з огляду на приписи статті 3 Закону України від 6 грудня 1991 року № 1934-XII «Про Збройні Сили України», за змістом якої органи військового управління (у складі яких перебуває на військовій службі відповідач) є складовими елементами Збройних Сил України, такі елементи перебувають у їх структурі на постійній основі, що не обумовлено часовими межами або певними подіями, як наприклад завершення воєнного стану.

Верховний Суд залишив апеляційну скаргу без задоволення, а постанову суду апеляційної інстанції – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Визначена пунктом 5 частини першої статті 236 КАС України підстава зупинення провадження пов'язана не із самою обставиною введення воєнного стану, а із фактом перебування сторони у справі у складі Збройних Сил України, що переведені на воєнний стан.

При цьому, вказана норма має тимчасовий характер, тобто обмежується строком перебування сторони у складі Збройних Сил України, що переведені на воєнний стан. За такої умови підстава для зупинення провадження у справі вичерпується тоді, коли участь сторони у складі Збройних Сил України припиняється. Учасник справи може припинити участь у складі Збройних Сил України ще до припинення воєнного стану, якщо така можливість передбачена законодавством.

Норма пункту 5 частини першої статті 236 КАС України може бути застосована судами при вирішенні питання про зупинення провадження у справі у разі перебування фізичної особи, яка є стороною чи третьою особою, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно

до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції, до припинення перебування такої фізичної особи у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції.

Відповідач, який перебуває на військовій службі по мобілізації в територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки, у зв'язку з поставленими перед ним завданнями на даний час не має можливості з об'єктивних причин виконувати та дотримуватись процесуальних прав та обов'язків, в тому числі приймати участь в судовому засіданні, в той час як в межах розгляду цієї справи з метою повного з'ясування всіх обставин справи, в тому числі з метою надання пояснень у справі, необхідною умовою є його особиста участь.

Суд звернув увагу на конструкцію норми пункту 5 частини першої статті 236 КАС України, яка носить імперативний характер та покладає на суд саме обов'язок, а не право зупинити провадження у випадку перебування сторони у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 липня 2024 року у справі № 852/2а-2/24 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120609517>.

Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду (актуальна практика). Рішення, внесені до ЄДРСР, за липень 2024 року / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду; управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів секретаріату Касаційного адміністративного суду Апарату Верховного Суду. Київ, 2024. – 41 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн:

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua